

Preot Ilie ILISEI

OSTENELI SACERDOTALE

Ediție revăzută și adăugită, îngrijită de Grigore Ilisei,
cu o prefață a Preasfințitului Părinte Timotei Prahoveanul

Carte apărută cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2019

PREDICĂ LA NAȘTEREA DOMNULUI

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire.

(Luca II, 14)

Frați creștini,

Așa cântau acum 2000 de ani îngerii în cor deasupra peșterii din marginea Vifleemului, unde s-a născut cel necuprins de minte, Hristos Mântuitorul nostru. În peștera săracă s-a născut din Fecioara Maria și nu în palate; înfășat fiind în scutece, iar nu în mătăsuri. Iar nașterea i-a fost luminată de o stea mare, care s-a arătat la Răsărit și care a condus pe magi, ca să vină să I se închine. El, Împăratul cerului și al pământului, S-a născut în iesle pentru a se împlini prorociile cele de demult și pentru ca de acolo să aducă o învățătură nouă și să împace pe om cu Dumnezeu. Vă voi spune acum despre planul lui Dumnezeu în legătură cu mântuirea.

Frați creștini,

Dumnezeu, după știința Sa nemăsurată, a știut din veci că Adam va călca porunca Lui, adică va mânca din pomul cunoștinței binelui și al răului prin mijlocirea șarpelui, a diavolului și la îndemnul femeii sale, Eva. Dumnezeu, tare și puternic, prin nemărginita Sa bunătate, pentru că a știut de căderea lui Adam, a hotărât din veci planul de mântuire, prin Unul-Născut Fiul Său. De aceea, îndată după cădere, lui Adam i s-a arătat Dumnezeu și, pe lângă cuvintele de blestem, a spus și vorbe mângâitoare, zicând șarpelui: *Vrăjmășie*

PR. ILIE
ILIEȘI

*voiu pune între tine șarpe și între tine femeie, între seminția ta și seminția ei. Și din femeie se va naște acela, care va zdrobi capul tău. Dumnezeu însă încă înainte de a fi lumea a căutat calea prin care să se mântuiască neamul omenesc, cel căzut în păcat. Făptuirea păcătoasă a lui Adam a trecut, prin moștenire, la toți oamenii. Deoarece omul a fost prea păcătos și nu se putea ridica până la Dumnezeu, acesta a dorit să împace omenirea și s-o aducă iarăși în starea de nevinovăție și grație de dinainte de cădere. De aceea s-a gândit ca din Sf. Treime Fiul lui Dumnezeu să ia chipul omului și ca om adevărat și Dumnezeu adevărat să sufere patimile de bună voie și prin moartea crucii și prin înviere să îndrepte pe omul cel căzut, prin păcat. Din astă pricină Dumnezeu a făgăduit celor dintâi oameni că din femeie se va naște cel ce va zdrobi puterea diavolului. Tatăl ceresc a pregătit această venire a Mântuitorului, vestind poporului ales al lui Israil prin profeți că la plinirea vremii, adică după trecerea de la 5508 ani se va naște Hristos Domnul. Și-a ales poporul, sortindu-i să trăiască după legile Sale, cele cuprinse în Sf. Scriptură a Vechiului Testament. Apoi profeții au prezis precis că se va naște Hristos în peștera din orașul Vifleem, din Fecioara Maria, din sămânța lui David, după cum a vestit și îngerul Domnului: Iată îngerul Domnului s-a arătat păstorilor înconjurat fiind de slava lui Dumnezeu și le-a spus: *Nu vă temeți căci iată vă aduc o veste bună. Astăzi s-a născut în cetatea lui David un Mântuitor, care este Hristos Domnul. Iar El s-a unit cu oastea îngerească cântând în cor: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire.**

Frați creștini,

Astăzi deci pentru noi este bucurie mare, pentru că ni s-a născut Hristos Mântuitorul. Nașterea Domnului

OSTENELI SACERDOTIALE

este pentru creștini cea mai mare sărbătoare, pentru că de n-ar fi nașterea, n-ar fi nici învierea. Pentru noi oamenii S-a născut acum 2000 de ani în mare umilință Domnul Hristos, pentru a ne aduce mântuirea din gheara celui Rău, adică a diavolului și a ne împăca cu Dumnezeu. S-a născut în ieslea dobitoacelor, înfățat fiind în scutece, pentru a ne arăta că mărirea, strălucirea și belșugul, n-au preț la Dumnezeu, ci numai umilința, curățenia și sărăcia. Acestea sunt adevăratele virtuți ale bunului creștin; – căci însuși Domnul ne spune: *Cel ce se înălța pe sine se va umili, iar cel ce se smerește se va înălța*. Domnul nostru Iisus Hristos s-a coborât pe pământ pentru ca să ne aducă lumina și dragostea Evangheliei celei noi și pentru a ne scăpa de robia păcatului și a ne zămisli ca fiii dragostei Lui. Mare minune este deci, o fraților, nașterea fără de sămânță a Mântuitorului din trupul fecioresc al Sfintei Fecioare. Minune nepătrunsă de mintea omenească. A ne ruga lui Dumnezeu este o datorie creștinească, și o poruncă a bisericii, dar a căuta să pricepem ceea ce a făcut Dumnezeu pentru noi ca să dobândim moștenirea firească, să câștigăm împărăția cerului, e cea mai frumoasă și mai lăudabilă încercare a fiecărui bun creștin. Să ne ducem acum cu mintea la cei dintâi creștini de aproape 2000 de ani în urmă. Cu câtă bucurie și cu câtă dragoste și curățenie sufletească vor fi serbat ei această zi mare. Și cu drept cuvânt. Mai aproape de timpul Mântuitorului era mai mult duh creștinesc, mai multă frație, mai multă dragoste. Creștinii nu aveau biserici, iar de frica păgânilor, persecutorii și schingiuitorii lor, se închinau lui Dumnezeu în viziuni și peșteri. Câtă deosebire între creștinii de pe acele vremuri și creștinii de astăzi. Noi vedem de toate și totuși mulți nu aduc cum se cuvine laude și mulțumire aceluia care ne ține, și care este slăvit în ceruri de către îngeri, și căruia trebuie

PR. ILIE
ILIEȘI

și noi înșiși să ne închinăm Să-l slăvim. Oare pacea și bună voirea între oameni, pe care a propovăduit-o Domnul Hristos și au cântat-o îngerii la nașterea Lui, este cu adevărat între noi!? Câți trăim în pace și armonie? Câți aducem laude lui Dumnezeu și urmăm poruncile Lui? De aproape 2000 de ani, dumnezeiasca învățătură se predică în cele patru colțuri ale lumii și e ascultată de mulți, dar de foarte puțini tradusă în fapte. Căci: Nu auzitorii legii sunt drepți înaintea lui Dumnezeu, ci cei care plinesc legea, aceea se vor îndrepta. Dacă omenirea ar trăi cu adevărat după învățătura Evangheliei, dacă ar fi dragoste între noi și s-ar da fiecăruia dreptul său, atunci n-ar fi atâtea bătăi, certuri, judecăți și omoruri între oameni. Atunci ar fi cu adevărat ceea ce cântau îngerii, adică pace și bună voire. Pe Hristos, Cel din ceruri pogorât din mijlocul nostru, cu ce-l întâmpinăm noi creștini astăzi? Cu dovada iubirii de aproapele și cu rodul faptelor bune sau mai degrabă ne fălim cu bătăi, cu mâncăruri și băuturi!? Slujim sufletul și-l hrănim sau suntem robi trupului?! Cred că mai degrabă trupului.

Frați creștini,

Să nu ne amăgim cu desmierdările deșarte și înșelătoare ale acestei lumi și să nu ne împietrim inima la durerea aproapelui și la facerea faptelor celor bune. Astăzi, în marea zi a Nașterii Domnului să ne trezim din somnul păcatelor și să venim la cunoștința cea adevărată și să mergem pe calea luminată de steaua de la Nașterea Domnului și de lumina lui Hristos. Să alergăm și noi astăzi cu daruri, întocmai ca magii, la picioarele Domnului Iisus. Să urmăm cuvintele sfinte ale Mântuitorului și ale îngerilor și să cântăm dimpreună cu ei: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire și să-l rugăm zicând: Doamne,*

pogoară în sufletele noastre amorțite o rază din duhul înțelepciunii și al temerii de tine, pentru a ne putea proslăvi și lăuda în viață, prin fapte bune și plăcute Ție. Amin.

Predică rostită ca licențiat în teologie

OSTENELI
SACERDOTIALE

PANEGIRIC LA BOTEZUL DOMNULUI

Iubiți creștini,

Printre praznicele care ne umplu sufletele de bucurie și mângâiere duhovnicească este prăznuirea Botezului Mântuitorului Hristos, pe care l-a primit Domnul de la Ioan la râul Iordanului, serbat astăzi de toată creștinătatea dreptmăritoare. În primele veacuri creștine această sărbătoare se mai chema Epifania, sau Arătarea Domnului la Iordan, adică începutul vieții și activității sale publice pentru mântuirea neamului omenesc. Și fiindcă arătarea Domnului nostru Iisus Hristos la apa Iordanului este, totodată, și botezarea Lui la râul Iordanului, numirea de Arătarea Domnului a rămas numai bisericească și se păstrează în cărțile de cult până în ziua de astăzi, iar poporul nostru s-a îndătinat a da acestui praznic luminat numele de Botezul Domnului. Despre aceasta, cu îngăduința dumnezevoastră, vă voi vorbi astăzi.

Iubiți creștini,

Trecuseră 30 de ani de când o stea mare și luminoasă strălucise pe cer ca semn de nădejde și de iertare, la vremea când cei 3 Magi veniseră din cele mai depărtate țări ale Răsăritului, călăuziți de această lumină cerească spre a se închina noului împărat, născut în iesle și înfășat în scutecele sărăciei și ale umilinței. În acest răstimp al arătării Mântuitorului la Iordan și începerea propovăduirii Evangheliei, în pustiul Iordanului viețuia un profet, ultimul dintre profeții Vechiului Testament, Sfântul Ioan Botezătorul. Era însărcinat de Dumnezeu

să pregătească sufletele pentru venirea lui Mesia și Împărăția Mesianică. El striga: *Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor*. Este acela de care a grăit prorocul Isaia: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calea Domnului! Netede faceți cărările Lui*. (Mat. III, 2-3) *Eu vă botez pe voi cu apă spre pocăință, iar Cel care vine după mine este mai tare decât mine și eu nu-s vrednic să-i duc nici încălțăminte Lui. Acela vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*. (Mat. III, 11)

Aceasta e deosebirea între Creator și creatură. De șase luni de zile aștepta Ioan arătarea lui Mesia la apa Iordanului și începerea operei sale de mântuire. Știa că misiunea lui se va încheia atunci când va arăta poporului Iudeu pe Iisus Hristos, Mântuitorul, cel așteptat, întemeietorul împărăției lui Dumnezeu. Promise de la Domnul înștiințarea că Mântuitorul va fi descoperit printr-un semn minunat. *Peste care vei vedea Duhul pogorându-se și rămânând peste el, acesta este care botează cu Duh Sfânt și cu foc*. (Ioan I, 33) În aceste împrejurări vine Iisus din Galileia la Iordan către Ioan spre a fi botezat de acesta. (Mat. III, 13) Botezătorul Ioan, văzând pe Domnul Iisus Hristos sosind la el, a zis celor de față: *Iată mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii*. (Ioan I, 29) *Acesta este despre care am zis că va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*. Ioan, când îl vede, se simte mișcat și umilit în fața Stăpânului și Mântuitorului: *Eu am trebuință să fiu botezat de tine și tu vii la mine?* Răspunzând Iisus a zis către dânsul: *Lasă acum, Ioane, căci așa se cuvine să plinim toată dreptatea*. (Mat. III, 14 și 15)

Dreptatea pentru Domnul Iisus, născut sub lege, era de a asculta și a împlini toate prescripțiunile: tăiere împrejur, aducere la templu și botezul lui în apa Iordanului de către Ioan Botezătorul, cum singur zicea: *Eu n-am venit să stric legea ci s-o plinesc*. Ioan boteza la Iordan cu botezul pocăinței, însă Domnul Iisus Hristos

PR. ILIE
ILIEȘI

nu s-a botezat cu botezul pocăinței, fiindcă era fără de păcat: *Cine mă va dovedi pe mine de păcat.* (Ioan VIII, 46) De asemenea, n-avea nevoie a primi Duhul Sfânt ca noi, că de la duh venise. S-a botezat și pentru a se face cunoscut poporului și la toată suflarea omenească, spălând omenirea în chip tainic în apele Iordanului. Se pregătește apoi s-o curățească și s-o mântuiască de păcat prin scump sângele său. *Căci a venit Fiul Omului să caute și să mântuiască. În ochii săi botezul este închipuirea sau pregătirea de moarte.* Prin botezul lui în apa Iordanului, de către Ioan, primește misiunea de răscumpărător al întregului neam omenească. De asemenea pentru a-i da botezului, pe care avea să-l primească toți oamenii, înălțimea de taină, încuviințează a se boteza El mai întâi în apa Iordanului. După acesta, Botezătorul Ioan se supune și botează pe Domnul Iisus Hristos la apa Iordanului. Și deodată, când a ieșit din apă, cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a pogorât ca un porumbel peste El și glas din cer s-a auzit zicând: *Acesta este Fiul meu cel iubit întru carele bine am voit.* (Mat. III, 17) Acest glas, care a fost al lui Dumnezeu Tatăl, s-a auzit destul de bine, atât de Ioan, cât și de toți care atunci erau la apa Iordanului.

Botezul Domnului are o deosebită însemnătate, căci la Iordan ni s-au înfățișat în chip sărbătoresc toate cele trei fețe ale Sfintei Treimi. Dumnezeu l-a mărturisit pe Fiul său, iar Fiul era în apa Iordanului, venit să se jertfească pentru păcatele lumii, în vreme ce Duhul Sfânt s-a pogorât în chip de porumbel. Aceasta mărturisește și Biserica în stihuirea IV de la Litie: *Botezatu-s-a Hristos și a ieșit din apă și a ridicat prin sine lumea. Și s-a văzut deschizându-se cerurile, care Adam le-a închis lui și celor împreună cu dânsul și Duhul a mărturisit Dumnezeirea; că celui asemenea i-a venit și glas din cer. Că de acolo este mărturisit Mântuitorul sufletelor noastre.* Aceasta este

OSTENELI
SACERDOTIALE

minunea cea mare și cerească, cu o însemnătate duhovnicească bine determinată. Raza luminoasă, care a venit din cer, înseamnă unirea strânsă între Dumnezeu Tatăl și Fiul său cel iubit, Mântuitorul nostru. Raza înseamnă și sfântul Duh, care vine în mod tainic, nevăzut, peste toți oamenii, primitori ai botezului, iar glasul din cer este a lui Dumnezeu Tatăl, care-l mărturisește pe Fiul său și-l face cunoscut oamenilor. Sfântul Duh a luat înfățișare de porumbel, pentru că această pasăre este chipul curățeniei, al blândeții și iubirii. Glasul lui Dumnezeu Tatăl dovedește lui Ioan și celor de față, ca și nouă, cei ce ne-am mântuit, că Iisus Hristos este adevăratul Mântuitor al lumii, care ne-a renăscut prin baia nașterii Sfântului, cum zice Sfântul Pavel la Tit. II, 11-13: *Iar când s-a arătat bunătatea și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu, nu din lucrurile cele întru dreptate care am făcut noi, ci după a Lui milă ne-a mântuit pe noi prin baia celei de a doua nașteri și a înnoirii Duhului Sfânt, pe carele l-a vărsat îndestul; peste noi prin Iisus Hristos Mântuitorul nostru.*

Botezul Domnului este sărbătoare măreață, praznic luminat, începătorul mântuirii noastre, prin care noi toți ne-am unit prin botez, devenind frați și fii ai aceluiși Părinte, cum auzim în Stihira I și Stihira III de la Laude: *Lumină din lumină a strălucit nouă Hristos Mântuitorul lumii, cel ce s-a arătat Dumnezeu. Acestuia, popoarele să ne închinăm. Lumina cea adevărată s-a arătat și tuturor lumina se dăruiește. Botează-Se Hristos cu noi, cel ce este mai presus de toată curăția. Pune sfințenie în apă și sufletelor această curăție se face. Pământesc lucru cel ce se arată și mai presus de ceruri cel ce se cunoaște. Prin baie este mântuirea, prin apă Duhul, prin afundare suirea noastră la Dumnezeu se face. Minunate sunt lucrurile tale Doamne, slavă Ție. S-a botezat Domnul în apa Iordanului astăzi, în această dimineață; nu pentru El, ci pentru noi, că tot*

PR. ILIE
ILIEȘI

omul se naște cu păcatul neascultării al lui Adam, iar numai Domnul Iisus a fost fără de păcat, și deci orice om trebuie să se nască din apă și din duh, ca să intre într-o împărăție cerurilor. *De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu poate intra într-o împărăție a lui Dumnezeu.* (Ioan III, 5) Aceasta o vedem foarte frumos redată la Stihira a treia. *Astăzi făcătorul cerului și al pământului vine cu trup la Iordan, Botez cerând cel fără de păcat, ca să curățească lumea de înșelăciunea vrăjmașului.... Aceștia să-i strigăm: Cel ce te-a arătat Dumnezeu nostru slavă Ție.* De asemenea botezul spală păcatele făcute până la botez și primim prin el harul Sfântului Duh spre reînnoirea noastră. Acesta este darul și taina minunată dăruită astăzi prin Botezul Domnului la apa Iordanului.

Acesta este botezul nostru cel nou, al dreptcredincioșilor creștini, spre deosebire de botezul lui Ioan, care era de curățire, cum el însuși zice: *Eu vă botez pe voi cu apă spre pocăință*” (Mat. III, 11), iară *cela care vine după mine mai tare decât mine este, căruia nu-i sunt vrednic a-i ține încălțămintele, acesta vă va boteza cu Duhul Sfânt,* (Mat. III, 13 și 15) El a venit la botez ca cel ce poartă păcatele lumii, ca să spele ființa păcătoasă a oamenilor pe care o luase asupra Sa prin baia botezului. Aceasta este cea dintâi lucrare a Lui de iubire către noi oamenii. Însuși Dumnezeu ne spune că: *așa a iubit Dumnezeu lumea ca și pe Fiul său l-a dat preț de răscumpărare pentru mulți.* (Ioan III, 16) Adică pentru cei ce vor crede în El.

Iubiți creștini,

Scena aceasta a Botezului Domnului, care este taina răscumpărării noastre, se va repeta până la sfârșitul veacurilor, iar apa sfințită de Domnul Iisus Hristos, astăzi, la Iordan, a devenit taina renașterii noastre și botezul cu apă e unit cu botezul cu Duhul Sfânt. În amintirea acestui praznic luminat în fiecare an ne ducem la râu

sau în altă parte ca să sfințim apele spre folosul nostru sufletesc. Apele se sfințesc astăzi prin însuși Botezul Domnului și prin venirea Sfântului Duh, cum se spune în rugăciunea de sfințire a apelor. *Împărate al tuturor încă a te boteza în Iordan de mâna robului ai suferit. Ca sfințind firea apelor, să ne faci nouă cale de renaștere de a doua cea prin apă și prin duh și ne întorci pe noi la mântuirea cea dintâi. Ale cărei taine prăznuind ne rugăm să ne trimiți darul milostivirii Tale...* Această apă sfințită la Botezul Domnului ne este nouă, fraților spre sfințenie și spre curățirea sufletului și a trupului în toate zilele vieții noastre.

Iubiți creștini,

Astăzi când s-a arătat oamenilor Sfânta Treime la apa Iordanului și apele s-au sfințit prin atingerea Mântuitorului și când glasul Domnului peste ape strigă: *Veniți toți de luați duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul temerii de Dumnezeu, al lui Hristos celui ce s-a arătat, să-L rugăm pe Dumnezeu să se coboare în sufletul nostru, să ne dea înțelegere și înțelepciune sfântă și har spre împlinirea voii și poruncilor lui. În această zi împărăția cerurilor ni s-a deschis prin venirea Mântuitorului la râul Iordanului, iar prin taina Sfântului Botez ne împăcăm iarăși cu Dumnezeu și ne facem fiii Lui prin baia de renaștere și reînnoirea Sfântului Duh.* (Timotei III, 5) Este ușa de intrare în biserică, fără de care nu este mântuire. Primim o haină. S-o păstrăm neîntinată, cum zice Sfântul Apostol Pavel: *Dezbrăcați-vă de omul cel vechi să vă îmbrăcați în cel nou, făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și sfințenia adevărului.* (Ef. IV, 24) *Urmați deci pilda lui Dumnezeu, ca niște copii iubiți.* (Ef. V, 1) Datoria noastră este ca astăzi, când Mântuitorul s-a arătat la Iordan, să ne purtăm în viață întru frica

PR. ILIE
ILIEȘI

lui Dumnezeu, păstrând chipul Lui în noi, căci *câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat.* (Gal. III, 27)

Iubiți creștini,

Să rugăm pe Dumnezeu ca Duhul Domnului, care s-a pogorât astăzi peste Fiul lui Dumnezeu la râul Iordanului, să ni-l trimită în inima și gândul nostru, să ne curățească trupul de patimile și poftele cele ucigătoare, iar cugetele de gândurile cele rele și viclene. Să nu uităm nici o clipă că noi suntem călători în această lume, unde trebuie să ne pregătim pentru intrarea în patria cea cerească. Să trezim sufletul nostru din calea fără-delegilor, aducându-i aminte de moarte, că mai devreme sau mai târziu ne va chema Domnul să dăm socoteală de faptele noastre și atunci numai cele bune vor fi martori la judecata veșnică. *Suflete, suflete al meu, deșteaptă-te dar, vezi, sfârșitul se apropie...* zice Triodul. Să facem fapte vrednice de pocăință, ca să se milostivească și spre noi Dumnezeu, cel ce este spre toți bun. Biserica noastră să fie neîncăpătoare, nu numai astăzi, ci totdeauna, prin participarea dumnezeoasă la slujba bisericească. Puneți la inimă cuvintele Sfântului Ioan Botezătorul, *căci pomul care nu face roade se taie și pe foc se aruncă.* Faceți milostenie cu cel în suferință și nevoie ori de ce neam ar fi, iar în ziua judecății vom primi răsplata cununii cerești.

Și acum, încheind, să spunem: *Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele ești în sânul Tatălui Dumnezeu adevărat, izvorul vieții și al nemuririi, lumina cea adevărat luminează gândul nostru cu Duhul tău cel sfânt și ne primește pe noi care aducem ție slavă și bună mulțumită pentru toate binefacerile Tale spre noi, spre slava Sfântului Tău nume în veci – Amin.*

CAPITOLUL I

I. Raporturile medicinei cu diversele religii (istoric)

Religia a avut tot timpul preponderență înaintea tuturor operelor de ocrotire și medicină socială, cum spunea Plutarh: *Dacă vei cutreiera pământul, vei afla orașe fără ziduri, fără rege și fără cultură, dar, popor fără Dumnezeu, fără rugăciuni și fără sacrificii n-a văzut încă nimeni.* Deci preoții oricărei religii pot să îmbrace învățăturile medicale în haina ritului respectiv și să fie de folos păstoriiilor lor, tot așa de mult trupește, pe cât îi înalță sufletește. La început, Religia și Medicina s-au confundat, căci știința era una singură. Pytagora declară că *iubirea științei este inseparabilă de iubirea umanității*, iar Hippocrate zice că *Medicina este un sacerdoțiu umanitar*. Astăzi, cu toată deosebirea lor prin formă și mijloacele de care se servesc, Religia și Medicina se confundă, prin scopul pe care-l urmăresc: *O viață mai lungă, mai tihnită, mai fericită*¹.

1. Începuturile medico-religioase și servitorii ei

Bordeau a spus că *există o medicină populară, care s-a născut odată cu omul – Instinctul*, căci fiecare din noi este creatura lui Dumnezeu. Chiar de la început, în preistorie, preoții au fost sfătuitori, în toate nevoile, nenorocirile și boalele. Istoria ne spune apoi că *Orfeu îmblânzea*

¹ Dr. V. Gomoiu, *op. cit.*

PR. ILIE
ILIEȘI

fiarele prin cântecul său și vindeca oamenii prin proprietățile magice ale unor plante. Când s-au grupat oamenii în societăți, s-a născut și religia ca un instrument de stăpânire și de conducere. Așa la indieni, în **Veda** s-a interzis consumul de carne, care periclita sănătatea. La hinduși, boalele erau considerate ca pedeapsă Dumnezeiască și numai preoții puteau să fie mijlocitori între zei și bolnavi. Ei administrau însă și oarecare medicamente. De asemenea la iranieni, puțină brumă de medicină empirică era în mâna preoților, sau a magilor. Și la asirieni, babilonieni, chaldeenii medicina era pe seama preoților care vindeau multe feluri de băuturi pentru boli. Este evident că de la început religia, cu misticismul ei, a servit enorm ca să impună oamenilor anumite norme de conduită, dar, nu este mai puțin adevărat că acolo unde religia a fost rău înțeleasă, ea a constituit un serios obstacol în calea programului².

2. Legăturile medico-religioase la egipteni

Religia egiptenilor este considerată ca o legislație sanitară și deci *igiена și medicina acelei epoci emană direct din sacerdoțiu*. De la început medicina a fost exercitată de preoți. Ei au cules observațiuni de ordin medical asupra bolnavilor, pe care le înscriau în registre speciale numite *Embria*. Aceste registre se țineau în temple, care erau și un fel de școli medicale și dispensare, unde se dădeau și consultații medicale. Apoi s-a alcătuit un fel de cod medical, pe care Herodot l-a numit *Cartea Sacră*. Preoții se ocupau cu igiena și cu medicina în genere. Preceptele medicale erau considerate ca dogme. Altă medicină, decât aceea dictată de preoți, n-a existat. De asemenea autopsia cadavrelor și îmbălsămarea

lor se făceau sub auspiciile religiei. Medicina aceluia timp a fost numită și *medicina ieratică*³.

OSTENELI
SACERDOTIALE

3. Legăturile medico-religioase la evrei

Religia mozaică întemeiată de Moise cuprinde preceptele de ordin moral, civil și ceremonial. Religia se preocupa și de perfecționarea organizației sanitare. Preceptele sanitare îmbrăcau haina religioasă. Aici mai mult ca oriunde religia dictează în toate și în cele ale medicului. Preoții sunt adevărații medici. Cultul a reglementat prin legi mai ales mâncărurile și curățirile. De asemenea legea oprea cu desăvârșire consumul cărnii de animale moarte de boală. Medicina legală ocupa un loc de frunte la evrei. Preoții erau puși să consulte pe cei bolnavi de lepră și să se pronunțe asupra boalei, sau sănătății lor. Moise a dat descris destul de exact multe boli și le-a și combătut prin mijloace igienice. Izolarea bolnavilor, care aveau boli contagioase, a fost fixată de asemenea de legea mozaică. Toate preceptele religiei mozaice sunt ordonate în numele lui Dumnezeu, deci elementele sanitare pe care le cuprinde constituie *Igiena religioasă*. Pentru menținerea, păstrarea și întărirea sănătății curățenia în toate a fost condițiunea neapărată. Curățenia corporală era icoana curățeniei miresei și simbolul inocenței. Orice necurățire se putea șterge prin jertfe în fața altarului de către preoți⁴.

4. Legăturile medico-religioase la greci și romani

a) la greci

Cu toate că la început medicina și igiena erau separate de religie, mai târziu grecii au consacrat medicinii

³ Constantinescu, *Istoria antică*, București, 1927.

⁴ I. Onciu, *Arheologia biblică*, Cernăuți, 1885, pp. 143-146 și 452-456.

PR. ILIE
ILIEȘI

un zeu, pe Apollon. El avea un fiu, Esculap, considerat creatorul medicinei și o fiică Hygia care simbolizează și astăzi sănătatea, Hygiēna. Preoții acelei vremi au fost cei care au înființat gimnaziile, în care, pe lângă religie, se învățau și preceptele medicale. Hippocrat numește medicina un *sacerdoțiu umanitar* și recomandă medicului să aibă *iubire pentru oameni, iubire pentru adevăr și respect pentru tot ce merită*⁵.

b) la romani

Ca și la greci și la romani medicina era deosebită de religie.

Preoții nu aveau nici o legătură cu medicina, se limitau la oficiere. *Totuși, este de amintit că atâta timp cât romanii au fost stăpâniți de puterea credinței, oricât de imperfectă era religia lor, și oricât păcătuiă așezarea societății lor în clase de patricieni și plebei ei au ajuns să stăpânească lumea. De îndată ce s-a rupt frâul religiei și s-a pierdut puterea credinței, romanii s-au lăsat pradă acelor vicii care au adus căderea Imperiului Roman.*⁶

5. Legăturile medico-religioase la mahomedani

Ca și în celelalte religii, Mahomed a îmbrăcat preceptele sanitare în haina religiei și le-a impus ca dogme. Organizația lor ca stat are bază religioasă. **Coranul** lui Mahomed se ocupă cu multe chestiuni sanitare. Curățenia corporală era prima grijă a lui Mahomed și de aceea a trecut-o și în *Coran*. De asemenea el a reglementat regimul alimentar⁷.

⁵ Gomoiu, *op. cit.*, pp. 19-23.

⁶ Gomoiu, *op. cit.*, pp. 23-26.

⁷ Gomoiu, *op. cit.*, p. 26.

6. Legăturile medicinei cu creștinismul

Mântuitorul Hristos a întruchipat cel mai bine cele două apostolate, religia și medicina. Zis-a Îngerul către Iosif: *Și vei chema numele lui Iisus, căci El va mântui poporul său de păcatele sale.* (Mat. 1, 2) Toate vindecările minunate pe care le-a săvârșit Mântuitorul îl arată mai iscusit decât orice medic. Untdelemnul și Sântul Mir au fost întrebuințate ca mijloc de vindecare. Sub influența creștinismului s-au înființat orfelinate, aziluri și dispensare, unde erau aduși cei bolnavi. Sfântul Vasile a fondat astfel de așezăminte, cunoscute cu numele de Vasiliada. Biserica creștină are cele mai mari merite în răspândirea științei și a medicinei în lume. Apostolul Pavel și Sfinții Părinți au fost cei mai mari învățați ai timpului. Chiar Apostolul Luca a fost medic în Antiohia. Preoții au rămas în tot timpul singurii slujitori ai progresului și chiar ai medicinei. Păstoria sufletească chiar a fost comparată cu medicina. Preotul, ca și medicul, trebuie să cunoască sufletul păstoriților, după cum medicul se cere a avea informații despre starea sănătății pacientului ca să-și poată da seama de suferința bolnavului.

*Cercetarea, îmbărbătarea și mângâierea celor bolnavi este una din cele mai nobile și cele mai înalte misiuni preoțești și rezolvarea ei conștiințioasă și pricepută nu numai că mărește valoarea păstorului de suflete înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, dar chiar este și izvor al încrederii și dragostei către dânsul a păstoriților. Astfel toată cealaltă activitate pastorală devine mai fecundă, mai afectată spre virtute și mai plăcută lui Dumnezeu.*⁸

Preoții de-acum ca și cei de pe timpul Mântuitorului trebuie să lucreze în legătură cu medicii pentru înființarea de spitale, sanatorii și farmacii sătești. Preoții

OSTENELI
SACERDOTIALE

⁸ Dr. D. Irimiev, *Pimenica ortodoxă*, partea a II-a, p. 220, Cernăuți, 1929.

PR. ILIE
ILIEȘI

sunt aceia care pot ajuta prin predici și cateheze medicul în combaterea boalelor molipsitoare și lumești și mai ales a viciilor prin care se propagă acestea. Însă nu toți preoții își fac datoria pe acest teren, cum zice și Dr. Stanca în *Neamul Românesc* p. 21: *Trebuie ca preoții să depună mai multă muncă pentru combaterea tuberculozei, alcoolismului și a boalelor lumești și să nu lăsăm pe copii, pe cei tineri, în prada viciului și a boalelor, de existența cărora părinții, școala și biserica nu vor să ia cunoștință.*

Poate că e prea aspră constatarea aceasta, dar ne pare bine când se face apel la ajutorul Bisericii. Se recunoaște, prin aceasta, Bisericii capacitatea moralizatoare și tămăduitoare prin mijloacele ei salutare și prin puterea Sfântului Spirit. Preoții sunt aceia care pot colabora pentru vindecarea sufletelor și a trupurilor. Toți au nevoie de mângâierile Bisericii. Toți suntem chemați să-i dăm concursul, s-o sprijinim și s-o apărăm. Slujitorii altarului vor oferi prin aceasta cea mai frumoasă pildă de adevărat apostolat, demonstrând că sunt vrednici urmași ai Mântuitorului Hristos. Preoții au vocația de a fi și buni medici, întregind fericit misiunea lor.

2. Cum poate interveni preotul în operele de ocrotire și medicină socială

Sfânta Scriptură zice: *Ochi au fost orbilor și picior șchiopilor, eu am fost tată neputincioșilor și am ajutat orfanului care nu avea ajutor (Iov).* Preotul este acela care vine cel mai mult în contact cu membrii societății. Binecuvântează și sfințește nașterea și leagănul, botezul și nunta, patul suferinței și sicriul. În toate aceste ocaziuni, preotul e chemat să apeleze la preceptele sanitare îmbrăcate în veșmântul religiei.

a) *La naștere*, după primele ajutoare date pruncului nou născut și lehuzei, moașa sau tatăl pruncului se prezintă la preot și-i vestește nașterea. Atunci acesta face *molifta de curățire*. Cu apă sfințită se stropește așternutul lehuzei, pruncul și camera nașterii. Dacă sfințirea apei se săvârșește acasă la lăuză e cu mult mai bine, căci atunci preotul poate să verifice condițiile nașterii și în lipsa medicului și a moașei diplomate. Se impune să constate igiena camerei, unde a avut loc nașterea și de asemenea cea a patului. Va observa și va da sfaturile necesare. Cu prilejul *moliftei de curățire* preotul va cerceta dacă copilul nu prezintă bășici pe palme sau pe tălpi, ceea ce-ar reprezenta semne de infecție sifilitică. Într-un asemenea caz pruncul nu poate fi alăptat decât numai de mama lui. Va semnala situația medicului pentru tratarea afecțiunii mamei și copilului. Va urmări să vadă dacă ochii copilului sunt curați și va recomanda să se pună pe fața internă a pleoapelor zeamă de lămâie. Va sfătui ca buricul să fie uns cu alcool curat și apoi cu grăsime și să fie legat cu o pânză curată și bine fiartă. Va mai sfătui lehuza ca în primele 2-3 zile să se hrănească cu mâncăruri ușoare; să stea 8-10 zile în pat, iar copilului să nu-i dea să sugă primele 24 de ore. De cumva plânge atunci să-l liniștească cu puțină apă caldută cu zahăr.

Astfel prin sfaturile și îndemnurile sale preotul poate îndepărta primejdia unor afecțiuni chiar cauzatoare de moarte și preveni posibile infecții, fiind de folos societății. Acolo unde domnește sărăcia lucie o poate alina prin stimularea milosteniei comunității. De asemenea, e dator a întreprinde diligențe pentru ajutarea celor nevoiași și la institute și comitete sanitare⁹.

⁹ Gomoiu, *op. cit.*, pp. 60-64.

PR. ILIE
ILIEȘI

b) *Botezul*. A doua ocaziune când preotul vine în contact cu noul născut și deci cu credincioșii este botezul. Botezul trebuie să se officieze la biserică, cum de altfel se și face. În schimb Sfânta Cuminecătură ar fi bine să aibă loc la casa pruncului, căci așa preotul ar cunoaște starea mamei și a casei sale. La ungerea copilului cu Sfântul Mir *spre tămăduirea sufletului și a trupului* se vede dacă s-a vindecat ombilicul, de nu, va îndemna să se facă tratamentul mai departe¹⁰.

c) A treia ocazie în care preotul poate să observe starea mamei și a copilului este *îmbisericirea*, sau aducerea lui la biserică pentru facerea moliftei și apoi închinarea lui la toate icoanele. Și cu acest prilej preotul va întreba de starea lehuzei și a copilului. Apoi va da recomandările și sfaturile necesare. Dacă i se va părea ceva suspect, va trimite mama cu copilul la medic.

d) *Căldărușa cu aghiazmă*, sau rebotezarea caselor la întâi al fiecărei luni, e un moment binevenit pentru examinarea sanitară. De aceea ar fi bine ca acolo unde a dispărut să fie reintrodusă, însă preotul să nu facă abuz și să nu dea impresia credincioșilor că el caută un mijloc de câștig. De aceea trebuie ca preotul să nu ia bani, iar de unde primește să dea celor sărmani și astfel își va câștiga prețuire în fața păstoriților săi, iar cuvântul și sfatul lui își vor avea efectul dorit. Cu această ocazie se pot cerceta toate lucrurile, locurile, toate ungherele, sfătuind pretutindeni pentru îndreptare și curățenie. Va urmări cum mănâncă și ce mănâncă credincioșii săi. De asemenea va descoperi dacă este cineva bolnav. În cazul în care e vorba de o afecțiune ușoară îi va da sfaturile necesare, iar dacă are vreo boală molipitoare va călăuzi pentru izolare și dezinfecție și apoi

¹⁰ Gomoiu, op.cit., p.64 bis.

va anunța la timp medicul. Va solicita curățirea fântânei și sterilizarea acesteia¹¹.

e) Preotul trebuie să sfătuiască pre credincioși ca să se spovedească și să se împărtășească toți în săptămâna mare. Răufăcătorii să fie convinși să-și mărturisească singuri păcatele, chiar autorităților, întru pocăință. Se impune să se acorde o atenție specială celor care ocolesc spovedania. La nevoie să fie îndrumați la medic. De asemenea s-ar putea descoperi raporturile contra naturii, știind că preotul nu poate nimic divulga. Deci, o persoană într-o asemenea situație ar putea primi cu plăcere sfaturile lui și îndemnurile sale bune. Tot preotul este acela care, prin sfaturi și amenințări de pedeapsă din partea lui Dumnezeu, ar putea înlătura avorturile, care azi sunt la modă¹².

f) Un alt moment când preotul vine în atingere cu păstoriții este *căsătoria*. Ar fi bine chiar să se ceară certificate de sănătate de la cei ce se căsătoresc. La cununia religioasă mirii să facă în așa fel încât să nu bea din același pahar în prezența publicului, ci numai în prezența nașilor, iar cu această ocazie să dea toate povețele necesare pentru întemeierea familiei. După opt zile ar trebui să se săvârșească *molifta de curățire* și aici s-ar putea da multe sfaturi, îndrumări și recomandări și chiar ar prezenta precepte sanitare¹³. De asemenea preotul poate să-i determine pe credincioși să-și sfințească locuințele. Preotul observă cum a fost proiectată casa și cum arată în tot cuprinsul său. Va da îndrumările igienice și sfaturile necesare pentru ca locuirea să nu dăuneze sănătății¹⁴.

¹¹ Gomoiu, *op. cit.*, p. 65.

¹² Gomoiu, *op. cit.*, p. 66.

¹³ Gomoiu, *op. cit.*, p.68.

¹⁴ Gomoiu, *op. cit.* p. 69.

„Academia Ortodoxă”. Jubileul de 50 de ani (1884-1934),
Universitatea din Cernăuți

Caiet de cursuri al studentului din anul I, 1933,
Facultatea de Teologie, Universitatea din Cernăuți

Mitropolitul Irineu Mihălcescu
la Poiana Mărului, Mălini,
în ziua sfințirii
Bisericii reconstruite
sub oblăduirea
preotului Ilie Ilisei.
12 mai 1942

Părintele Ilie Ilisei vorbește la sfințirea Bisericii din Poiana Mărului,
sfințire săvârșită cu participarea Mitropolitului Moldovei și Sucevei,
Irineu Mihălcescu. 12 mai 1942

CUPRINS

Exemplara slujire a unui preot (de Preasfințitul Timotei Prahoveanul)	5
Câteva precizări privitoare la ediția a doua (de Grigore Ilisei)	13

1

OMILII ȘI CUVINTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Predică la Nașterea Domnului	17
Panegiric la Botezul Domnului	22
Predică la Sfinții Trei Ierarhi	29
Cuvânt duhovnicesc în Duminica lăsatului sec de brânză	35
Cuvânt de învățătură la vremea Pentecostarului	41
Predică la Coborârea Sfântului Duh	47
Predică de Sfinții Apostoli Petru și Pavel	52
Cuvânt în Postul Sfintei Marii	58
Predică despre Sfântul Ioan Botezătorul și Mântuitorul Iisus Hristos	63
Predică despre iubirea creștină	66
Predică la Sfântul Mare Mucenic Dimitrie	70
Predică la Intrarea în Biserică a Maicii Domnului	73
Sfânta Liturghie (Locul, timpul săvârșirii, însemnătatea și câte liturghii avem)	76
Dacă trebuie să ne spovedim și să ne împărtășim?	83
Rugăciune pentru cei morți	87
Păcatele strigătoare la cer	95
Îndemnuri la ceasul cununiei	103

TRATAREA PASTORALĂ A BOLNAVILOR
(teză de licență în teologie)

Planul tezei	109
Introducere	111
Partea I: Tratarea bolnavilor în general	115
Capitolul I	117
Capitolul II	128
Capitolul III	139
Partea a II-a: Tratarea bolnavilor în special	157
Capitolul I	159
Încheiere	172
Bibliografie	174

PĂSTORUL DE SUFLETE
ADUCERI AMINTE

O denie de altădată	177
Slujirea din vremea furtunii (de Preasfințitul Părinte Timotei Prahoveanul)	182
Părintele Ilie Ilisei – slujitorul dintre două fronturi (de preot prof. univ. dr. Vasile Nechita)	186
Cuvinte și aduceri aminte despre părintele Ilie Ilisei (de preot Vasile Hrestic)	194
Amintiri despre părintele Ilie Ilisei (de preot Adrian Dulgheriu)	200
Un sacerdot	209
Un părinte model de corectitudine și jertfelnicie (de preot Neculai Apostol)	212
Pledoarie pentru neuitare: O lumină în negura vremurilor (de preot dr. Tudorel Neculau)	217

Părintele Ilie Ilisei – icoană pentru preoții de azi	
(de preoții Constantin și Grigore Andron)	232
Urmele părintelui Ilisei la Fălticeni Vechi	
(de preot Gabriel Halde)	234
Un cleric-model – preotul Ilie Ilisei	
(de prof. univ. dr. Constantin Ciopraga)	236
Omul care a sfințit locul	
(de scriitorul Nicolae Turtureanu)	237
Portret printr-o lacrimă în iarnă	
(de scriitorul Horia Zilieru)	241
Din învățăturile personalității harismatice, Preot Ilie Ilisei	
(de prof. univ. dr. Victor Cireașă)	244
Evocare	
(de conf. univ. dr. Maria Stătescu)	246
Despre destin	
(de inginer Vasile Tofan)	257
Părintele Ilie Ilisei	
(de profesoara Mioara Gafencu)	259
Un posibil crochiu	
(de pictor Gabrel Baban)	263
Viața lui a fost biserica	
(de învățătoarea și interpreta de folclor Maria Tanasă) ...	266
Aduceri aminte	
(de profesor Mircea Riscu)	272
Amintiri despre preotul nostru, părintele Ilie Ilisei, și despre parohia Fălticeni Vechi	
(de ostenitoarea S.O.N.F.E.R. și fiica duhovnicească a părintelui Ilie Ilisei Elena Aioanei)	279
Arc peste timp, amintiri, evocări, întâmplări adevărate	
(de inginer Adrian Miron)	283
Amintiri!	
(de epitropul parohiei Fălticeni Vechi, Constantin Constantin)	287
Chipul din suflet	
(de profesoara Ecaterina Ilisei)	289

Amintirea de neuitat a părintelui Ilie Ilisei (de învățătoarea Maria Lates)	293
Model de preoție, model de omenie (de inginer Aurica Oșean)	295
În mijlocul poporanilor săi (de pedolog Geta Chiru)	299
O postfață sui generis; Fațete ale unei încercări de portret poliedric; Un model de ostenire preoțească (de Grigore Ilisei)	302
De Ajun	308
De Sfintele Paști	311
Un slujitor de la talpa Bisericii	313
Prezvitiera cea de toată nădejdea	316
Când văzduhul pogoară, înălțându-ne	320
Viața părintelui Ilie Ilisei în date cronologice	325
Crâmpeie fotografice din existența părintelui Ilie Ilisei	331

Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI

Tel.: 0232216693; Fax: 0232216694

<https://edituradoxologia.ro>

E-mail: editura@doxologia.ro

 Editura.Doxologia